

Motion till riksdagen
2008/09:K374

av Cecilia Wigström i Göteborg (fp)

Stat och religion

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att statens ansvar för att säkra en fri religionsutövning ska fortsätta och att de juridiska skillnader som i dag finns mellan Svenska kyrkan och andra trossamfund ska avskaffas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa civiläktenskap.¹

¹ Yrkande 2 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

I kampen för religionsfrihet har liberala krafter alltid gripit in på ett avgörande sätt. När vissa framsteg har gjorts efter kompromisser, som varit nödvändiga av realpolitiska skäl, har liberalerna inte slagit sig till ro. De konservativa krafterna i Centern, Högern och Socialdemokraterna nöjde sig med 1951 års lagstiftning, som bl.a. innefattade det av liberalerna ställda kravet på frihet att utträda ur statskyrkan, medan folkpartisterna fortsatte att agera.

Vid flera riksdagar under 1950-talet väcktes folkpartimotioner, ständigt avvisade av majoriteten, om statskyrkosystemets avskaffande för förverkligande av religionsfrihet i en demokratisk stat med respekt för mänskliga fri- och rättigheter. Vid landsmötet i Göteborg 1962 tog partiet ställning i denna riktning, vilket fick en konkret utformning i debattskriften Kyrka Tro Frihet, utgiven 1968. Här fanns material för klara liberala ställningstaganden under många utredningar och debatter i stat-kyrka-frågan ända in i vår egen tid.

Beslutet om nya relationer mellan staten och Svenska kyrkan från år 2000 blev dock en dålig kompromiss, delvis präglad av motståndet från konservativa krafter inom framför allt Centern men också inom socialdemokratin, där Göran Persson in i det sista gjorde sin mening starkt gällande. De liberala principerna i Bertil Hanssons reservation i Stat-kyrka-beredningen 1994 ratades av majoriteten, och i kampen för en ”ren” reform var det självklart för vårt parti att reservera sig i de olika beslutsomgångarna under 90-talet.

Den ofullgångna religionsfriheten

Det som återstår att genomföra är att avskaffa Svenska kyrkans särställning. Tre ur principiell synvinkel viktiga missförhållanden bekräftar Svenska kyrkans särställning jämfört med de övriga trossamfundens i relationen till staten:

1. Lagen om trossamfund behandlar inte Svenska kyrkan som ett trossamfund bland andra trossamfund.
2. Riksdagen har stiftat en särskild lag om Svenska kyrkan (1998:1951), innebärande inblandning i interna kyrkliga frågor – motbjudande från religionsfrihetssynpunkt, förödmjukande för kyrkan. Det gäller bl.a. följande föreskrifter a) 1 § om kyrkans lärogrund: ”Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund”; b) 4 § om tvång för den enskilde kyrkomedlemmen att tillhöra den församling där han är bosatt – här är kyrkan bakbunden och tvingas be staten om lov om kyrkomötet beslutar om ändring; c) 4 § om att ”församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission”; d) 5 § att kyrkan skall indelas i stift, att varje stift skall ha en biskop och att ”stiftets grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet”. Den upprörande situationen råder alltså att en lagstiftande se-

Fel! Okänt namn på

kulär folkförsamling har utfärdat bestämmelser om en kyrkas inre förhållanden.

3. Enligt successionsordningen av år 1810 med ovillkorligt beslut om att statschefen måste vara medlem av Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan är alltså inte ännu helt skild från staten. Lagen om Svenska kyrkan borde upphävas och lagen om trossamfund borde behandla Svenska kyrkan som ett av trossamfunden bland övriga sådana. Statschefens religion borde inte stadfästas i successionsordningen.

Att övergå till civiläktenskap vore ytterligare ett sätt att befästa att religionsfrihet nu gäller i Sverige. En ren åtskillnad mellan stat och religion innebär att statlig ämbetsutövning inte ska bedrivas av enskilda samfund. Äktenskap har ett antal civilrättsliga innebörder, angivna i lag och med domstolar som avgör eventuella tvister.

Många länder har obligatoriska civiläktenskap. Att medlemmar i olika kyrkor efter att ha fått sitt äktenskap registrerat sedan också vill ha en välsignelse i form av en särskild ceremoni är en sak som inte berör staten. Vad samfund gör är deras egna beslut, men myndighetsutövning är något helt annat.

Stockholm den 7 oktober 2008

Cecilia Wigström i Göteborg (fp)